

Katri Hämeen-Anttila
FaT, dosentti
Tutkimus- ja kehittämisspällikkö, Fimea

Johanna Jyrkkä
FaT
Tutkija, Fimea

Merja Merikoski
TtM
Tutkija, Fimea

Hyödynnä työssäsi järkevää lääkehoitoa käsitteleviä tietopaketteja ja koulutuksia

Fimea tuottaa järkevää lääkehoitoa tukevaa tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Tietopaketit esittävät tiiviissä muodossa keskeisiä lääkehoidon teemoja. Alueelliset koulutukset tarjoavat tietoa lääkehoidon kokonaisuuden hallinnasta. Koulutusten videotallenteiden avulla voit perehtyä aiheisiin sinulle sopivana ajankohtana.

Fimea on laatinut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten työn tueksi tietopaketteja, joiden tavoitteena on tukea järkevän lääkehoidon toteuttamista ja hallintaa. Ne tarjoavat tietoa ja tukea käytännön työhön. Lisäksi Fimea on järjestänyt yhteistyössä Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa (I&O) -kärkihankkeen kanssa neljä alueellista koulutusta, jotka käsittelevät lääkehoidon kokonaisuuden hallintaa. Koulutusten esitykset on tallennettu Fimean verkkosivuille, ja niitä voi käyttää maksutta terveydenhuollon yksiköiden koulutuksissa.

Tietopaketit tarjoavat tietoa tiiviissä muodossa

Tietopaketteja on julkaistu neljä, ja ne käsittelevät lääkityslistan ajantasaisuutta, lääkehoidon moniammatillista arviointia, lääkehoidon seuranta ja biosimilaareja. Viides tietopaketti julkaistaan maaliskuussa, ja se käsittelee lääkehoidon ongelmien tunnistamista ja ehkäisyä (taulukko 1).

Taulukko 1. Fimean tarjoamat tietopaketit. www.fimea.fi

Lääkityslistan ajantasaisuuden tarkistaminen

- Video ajantasaisesta lääkityslistasta
- Kuka tietää lääkityksesi -esitys
- Erilaiset tavat ylläpitää lääkityslistaa (paperinen, sähköinen, mobiili)

Läkehoidon moniammatillinen arviointi

- Video moniammatillisesta yhteistyöstä
- Infograafi moniammatillisesta arvioinnista kotihoidossa
- Järkevää lääkehoitoa -palsta Sic!-lehdessä

Läkehoidon seuranta

- Video lääkehoidon seurannasta
- TKOK-mallin esittely (Teho, Käyttö, Ongelmat, Kontrolli)
- Infograafi lääkehoidon seurannan toteutuksesta organisaatioissa
- Läkehoidon päivän materiaali lääkehoidon seurannasta

Biosimilaarit – mitä biosimilaari tarkoittaa?

- Esittelyvideo
- Vaihtokelpoisuus alkuperäisten biologisten lääkkeiden kanssa
- Tietoa terveydenhuollon ammattilaisille
- Tietoa lääkkeiden käyttäjille

Läkehoidon ongelmien tunnistaminen ja ehkäisy

- Työkalu lääkitysongelman potilaan tunnistamiseen ja ohjeet sen käyttöön
- Infograafi lääkitysongelmien käsittelystä organisaatioissa

Kokemuksia koulutuksesta – Elsi Similä

Farmaseutti, TtM Elsi Similä oli mukana järjestämässä koulutus-tilaisuutta Mikkeliissä. Hän työskentelee hankekoordinaattorina Sosterissa. Sic! kysyi Elsiltä kokemuksia koulutuksesta.

Miksi koulutustilaisuus järjestettiin Mikkeliissä?

– Mikkeliissä järjestetyn koulutuksen tavoitteena oli koota kotona asuvien ikääntyvien parissa työskentelevää henkilöstöä koko Etelä-Savon alueelta kuulemaan lääkehoidon arvioinnista työtapana. Lääkehoidon arvioinnilla pyritään tukemaan ikäihmisten kotona pärjäämistä ja omaishoitoperhettä lääkehoidossa sekä toimintakyvyn ja terveyden tilan ylläpitämisessä sekä arvioida palvelujen ja tuen tarvetta.

– Etelä-Savon OSSI-hankkeessa, joka on osa I&O-kärkihanketta, iäkkäiden lääkehoidon moniammatillinen arviointi (ILMA) on läpileikkaava teema omaishoidossa (hoidettavalle ja hoitajalle) sekä perhehoidossa.

Millaisia ajatuksia koulutus herätti osallistujissa ja mitkä aiheet koettiin tärkeiksi?

– Koulutukseen osallistuneet työskentelevät Etelä-Savossa, jossa toimintamallia otetaan käyttöön. Koulutuksesta koettiin olevan hyötyä, jotta tulevaa työtapaa voidaan juurruttaa organisaatioissa.

– Lääkehoidon arvioinnin malli koettiin hyödylliseksi. Se on työntekijöiden yhteinen prosessi, jossa rajalliset resurssit voidaan kohdentaa paremmin ja työtä asiakkaiden lääketurvallisuuden eteen edistää.

– Kuulijat kokivat myös käytännönläheiset puheenvuorot hyvin: miksi työtapana on tärkeää ja mitä hyötyä se antaa omaan arjen työhön.

Miten koulutuksessa saatua tietoa hyödynnetään käytännössä?

– Koko Etelä-Savon alueella on tarkoitus toteuttaa moniammatillisia lääkehoidon arviointeja ikääntyville omaishoidettaville, omaishoitajille sekä perhehoidettaville.

Missä tilanteissa koulutusvideoista ja tietopaketeista on apua?

– Kun moniammatillista lääkehoidon arviointien työtapaa käynnistetään, tarvitaan tietoa muun muassa ajantasaisesta lääkityslistasta, lääkehoidon riskien tunnistamisesta, arviointien toteuttamisesta sekä lääkehoidon seurannasta ja asiakkaan ohjaamisesta. ●

Tiiviissä muodossa esitetty tieto ja konkreettiset työkalut on suunniteltu palvelemaan erityisesti käytännön työtä tekeviä terveydenhuollon ammattilaisia. Tietopakettien toivotaan myös herättävän organisaatiotason keskustelua siitä, miten lääkehoitoprosessit saataisiin tukemaan lääketurvallisuutta ja rationaalista lääkehoitoa.

Ajantasainen tieto potilaan käyttämistä lääkkeistä ei vielä siirry tietojärjestelmien kautta hoitopai-

kasta toiseen. Sähköinen resepti ei myöskään takaa ajantasaista tietoa potilaan todellisuudessa käyttämistä lääkkeistä. Myös tieto itsehoitolääkkeiden ja ravintolisien käytöstä on tärkeää.

Kehitteillä oleva Kanta-palveluiden valtakunnallinen lääkityslista tulee tulevaisuudessa helpottamaan ajantasaisen lääkityslistan ylläpitoa, mutta se ei poista ammattilaisen vastuuta potilaan lääkitystietojen päivityksestä tietojärjestelmiin. Tulevai-

suudessa myös potilaalla on oikeus täydentää tietojensa Omakanta-palvelussa.

Lääkehoidon kokonaisuuden hallinta on yksi keskeisimmistä keinoista tukea järkevää lääkehoitoa. Lääkehoidon kokonaisuus on hallittua, jos kaikki terveydenhuollon ammattilaiset toimivat yhteistyössä ja vastaavat potilaan tarpeisiin sekä kannustavat potilasta osallistumaan omaan hoitoonsa. Lääkehoidon moniammatilliset arvioinnit ovat yksi keino

hallita lääkehoidon kokonaisuutta. Lääkehoidon seurannan tavoitteena on selvittää lääkehoidon vaikutuksia ja hoidon onnistumista kokonaisuutena sekä kartoittaa potilaan kokemuksia hoidosta ja mahdollisia lisätiedon tarpeita.

Suurella osalla lääkkeiden käyttäjistä lääkehoito toteutuu lääkärin kanssa sovitun mukaisesti. Lääkehoitoon voi kuitenkin liittyä joskus merkittäviä haasteita, jotka aiheuttavat paitsi inhimillistä kärsimystä, myös taloudellisia vaikutuksia niin potilaalle kuin yhteiskunnallekin. Siksi on tärkeää tunnistaa ne potilaat, joilla on ongelmia lääkehoidon toteutuksessa. Tämä on erityisen tärkeää kotihoidossa, jossa hoidetaan paljon monisairaita iäkkäitä. Lähihoitajat ovat yksi keskeinen ammattiryhmä, joilla tulisi olla osaaaminen ja työkalut lääkehoidon ongelmien tunnistamiseen.

Koulutukset ja videotallenteet lääkehoidon kokonaisuuden hallinnasta

Fimea on järjestänyt yhteistyössä maakunnallisten toimijoiden kanssa neljä koulutustilaisuutta, joissa käsiteltiin lääkehoidon kokonaisuuden hallintaa. Koulutukset järjestettiin Mikkelissä, Porissa, Kokkolassa ja Kajaanissa. Tilaisuuksiin oli mahdol-

Hyödynnä tietopaketteja ja videotallenteita yksikkösi koulutuksessa.

lista osallistua paikan päällä, ja osaan myös etäyhteyksien välityksellä maakunnista.

Kyseiset neljä tilaisuutta oli tarkoitettu kaikille iäkkäiden hoitoon osallistuville sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Tilaisuudet keräsivät yhteen lääkäreitä, hoitajia, farmasian ammattilaisia ja sosiaalialan työntekijöitä – kaikkiaan koulutuksiin osallistui yli 400 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaista. Kiinnostus ja osallistumisinto kertovat siitä, että terveydenhuollossa kaivataan lisää tietoa lääkkehoidosta. Tilaisuudet tarjosivat maakunnille myös mahdollisuuden kehittää eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä järkevän lääkehoidon toteuttamiseksi.

Koulutuksissa pidettyjen esitysten tallenteet ovat katsottavissa Fimean verkkosivuilla ja Fimean YouTube-kanavassa. Videoita kannattaa hyödyntää terveydenhuollon yksiköiden sisäisessä koulutuksessa.

Miten onnistuimme? – Anna palautetta tietopaketeista ja koulutuksista

Miten olet hyödyntänyt Fimean tietopaketteja? Mitä opit Fimean järjestämissä koulutuksissa? Millaista tietoa kaipaat jatkossa työsi tueksi? Mieli-piteesi on meille tärkeä. Antamasi palautteen perusteella voimme suunnitella lääkehoidon toteutusta tukevaa materiaalia ja koulutuksia jatkossa. Voit lähettää palautteesi sähköpostitse artikkelin kirjoittajille (etunimi.sukunimi@fimea.fi). ●

KIRJALLISUUTTA

- Järkeä lääkehoitoon. Sic!-lehden palsta. <http://sic.fimea.fi>
- Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa (I&O). Hallituksen kärkihanke. www.stm.fi
- Koulutusvideot. www.fimea.fi
- Kumpusalo-Vauhkonen, ym. Moniammatillisuus ikäihmisten lääkkeiden järkevän käytön edistämisessä. kansallinen selvitys ja suositukset. Fimea kehittää, arvioi ja informoi julkaisusarja 8/2016.
- Lääkehoidon tietopaketit. www.fimea.fi
- Merikoski M, ym. Iäkkäiden Lääkehoidon Moniammatillinen Arviointi (ILMA) Vaikutukset kotihoidon asiakkaiden lääkitykseen, toimintakykyyn ja elämänlaatuun sekä terveys- ja hoivapalveluiden käyttöön. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017: 34.

Terveysfoorumi 2018

Priorisoinnilla yhdenvertaisuutta uuteen soteen

19.4.2018 klo 9.00 – 15.00

THL, Helsinki

Pistä kalenteriin!

www.thl.fi/tapahtumat

Keskustele Twitterissä #terveysfoorumi

Tilaisuuden järjestävät THL, FIMEA, Kansaneläkelaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, Suomen Hammaslääkäriliitto ja Suomen Lääkäriliitto.